

Razvoj gudala za kontrabas kroz povijest i tehnike hvatova desne ruke

Kos, Niko

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:988608>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-13**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA
VI. ODSJEK

NIKO KOS

RAZVOJ GUDALA ZA KONTRABAS KROZ
POVIJEST I TEHNIKA HVATOVA DESNE
RUKE

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

RAZVOJ GUDALA ZA KONTRABAS KROZ
POVIJEST I TEHNIKA HVATOVA DESNE
RUKE

DIPLOMSKI RAD

Mentor: nasl. prof. art. Nikša Bobetko

Student: Niko Kos

Ak.god. 2023/2024.

ZAGREB, 2024.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

nasl. prof. art. Nikša Bobetko

Potpis

U Zagrebu, 14.6.2024.

Diplomski rad obranjen:

POVJERENSTVO:

1. nasl. prof. art. Nikša Bobetko _____

2. prof. art. Anđelko Krpan _____

3. Doc. Antal Paap _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

Sažetak

Ovaj rad pruža sveobuhvatan pregled razvoja gudala za kontrabas kroz povijest, počevši s identifikacijom i opisom dijelova modernog gudala za kontrabas te razlikovanjem između njemačkog i francusko-talijanskog držanja gudala. Ističe jedinstvene aspekte gudala za kontrabas u usporedbi s gudačkim instrumentima za druge gudačke instrumente.

Povijesni razvoj kontrabasa i njegovog gudala prati se od 16. do 20. stoljeća. Svako stoljeće u tekstu naglašava značajne promjene u obliku, veličini, broju žica i tehnikama sviranja instrumenta. Spominju se važne osobe i njihov doprinos evoluciji kontrabasa i njegovog gudala, uključujući majstore poput Gaspara da Salò, obitelji Amati itd.

Nadalje, rad završava popisom istaknutih povijesnih i suvremenih majstora izrade gudala za kontrabas te pruža detaljnu usporedbu između njemačkog i francuskog držanja gudala, ističući njihove tehničke razlike i utjecaj na stil sviranja i proizvodnju zvuka.

Summary

This paper provides a comprehensive overview of the development of the double bass bow throughout history, starting with the identification and description of the parts of the modern double bass bow and distinguishing between German and French-Italian bow holds. It highlights the unique aspects of the double bass bow compared to bows for other string instruments.

The historical development of the double bass and its bow is traced from the 16th to the 20th century. Each century in the text emphasizes significant changes in the shape, size, number of strings, and playing techniques of the instrument. Important individuals and their contributions to the evolution of the double bass and its bow are mentioned, including masters such as Gasparo da Salò, the Amati family, and others.

Furthermore, the paper concludes with a list of prominent historical and contemporary masters of double bass bow making and provides a detailed comparison between the German and French bow holds, highlighting their technical differences and impact on playing style and sound production.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	DIJELOVI GUDALA ZA KONTRABAS	2
3.	RAZVOJ GUDALA ZA KONTRABAS KROZ POVIJEST.....	3
3.1.	Razvoj kontrabasa i gudala kroz 16. st.....	3
3.2.	Razvoj kontrabasa i gudala kroz 17.st.....	4
3.3.	Razvoj kontrabasa i gudala kroz 18.st.....	5
3.4.	Razvoj kontrabasa i gudala kroz 19.st.....	8
3.5.	Razvoj kontrabasa i gudala kroz 20.st.....	9
4.	NAJVAŽNIJI MAJSTORI IZRADE GUDALA KROZ POVIJEST	11
5.	POPIS SUVREMENIH MAJSTORA IZRADE GUDALA ZA KONTRABAS	14
6.	USPOREDBA DVAJU TEHNIKA HVATOVA ZA KONTRABASISTIČKO GUDALO	17
7.	ZAKLJUČAK	23
8.	LITERATURA	24

1. UVOD

Kontrabas kao instrument se, od gudačkih instrumenata, kroz povijest najviše promijenio prije nego što je došao do svojeg oblika kojeg danas poznajemo, a paralelno s promjenama na samome instrumentu, mijenjao se i glavni alat za sviranje kontrabasa – gudalo.

Ovaj rad će se baviti istraživanjem povijesti razvoja kontrabasa te gudala za kontrabas od 16. st. do 20. st., jer kako bi se pričalo o razvoju gudala neizostavno je spomenuti i razvoj instrumenta.

Kontrabas je među gudačim instrumentima specifičan po pojavi dvaju različitih hvatova i tipova gudala – njemački te talijansko-francuski. Koje su razlike između hvatova? Koja je pravilna tehnika izvođenja svakog te koje su prednosti pojedinog hvata, samo su neka od pitanja na koje će ovaj rad pokušati odgovoriti.

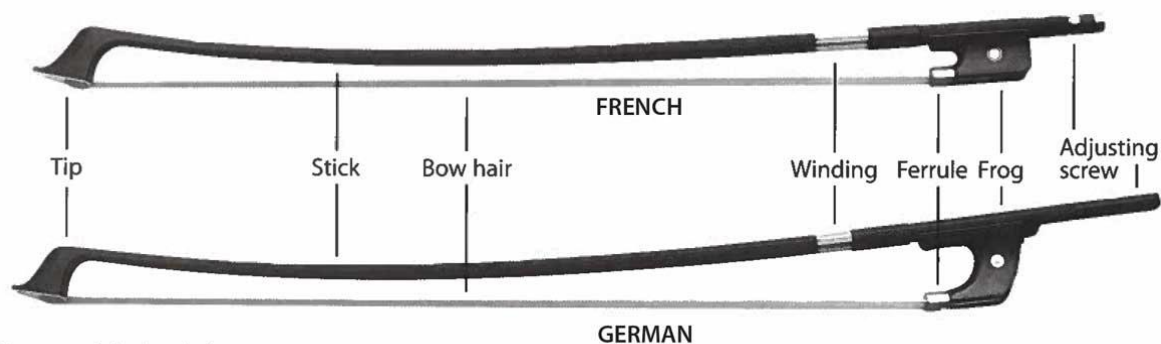
Rad je podijeljen u 4 glavne cjeline. U prvoj cjelini upoznajemo se s glavnim dijelovima gudala za kontrabas te nekim od materijala za izradu gudala. Slijedeća cjelina se bavi povijesnim razvojem gudala za kontrabas, ali i kontrabasom općenito u periodu od 16. do 20.st. Nadalje, nalazi se osvrt na povijesne, ali i suvremene majstore. U završnom djelu, ovaj rad će se baviti direktnom usporedbom dvaju hvatova gudala za kontrabas, njihovim prednostima, pravilnim postavljanjem zasebnih hvatova i stilskim razlikama.

2. DIJELOVI GUDALA ZA KONTRABAS

Prije samog istraživanja razvoja gudala kroz povijest, potrebno je utvrditi dijelove suvremenog gudala za kontrabas kao i postojanje dvaju različitih tipova gudala i hvatova, tj. njemačkog i talijansko – francuskog. Upravo je to pojava specifična kod gudala za kontrabas u odnosu na gudala za sve ostale gudače instrumente.

Dijelovi gudala:

- štap
- žabica
- strune
- vijak za napinjanje i otpuštanje struna
- vrh (glava) gudala
- navoj

Slika 1. Dijelovi suvremenih gudala o razlika između francuskog i njemačkog gudala https://www.paigesmusic.com/paiges/run?id=6&_tid=825&lvid=485

U navodima J. Novosela možemo detaljnije upoznati gudalo za kontrabas kao i izbor materijala za izradu istog: „Štap je obično okrugao ili osmerokutan, kod žabice je najdeblji, a na vrhu najtanji. U glavi i žabici gudala učvršćene su strune. Vijak služi za natezanje struna. Samo kvalitetno gudalo izrađeno od pernambukova, palisandrova ili ružina drva, sa žabicom od ebanovine, u mnogome će nam olakšati rad na kulturi i umijeću desne ruke.“¹ Detaljnije razlike između dvaju spomenutih tehnika držanja gudala, opisat će se u kasnijem izlaganju.

¹ J. Novosel, Škola za kontrabas, Contrabass method I, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1984.

3. RAZVOJ GUDALA ZA KONTRABAS KROZ POVIJEST

Kontrabas, kao najveće i tonski najdublje glazbalo, kroz povijest je doživio vrlo velike i značajne promjene, kako u tehničkom, tako i u estetskom smislu. Promjene su se dogodile u izgledu i veličini samog instrumenta, broju žica (od 3 do 4, kasnije 5), ali u načinu sviranja. Razvoj kontrabasa od 16. stoljeća do danas pratio je i razvoj gudala. Kroz povijest gudala su se mijenjala po obliku, duljini, materijalima od kojih su izrađena te po eleganciji i načinu sviranja. Razvoj kontrabasa i gudala možemo podijeliti po stoljećima počevši od 16. stoljeća.

3.1. Razvoj kontrabasa i gudala kroz 16. st

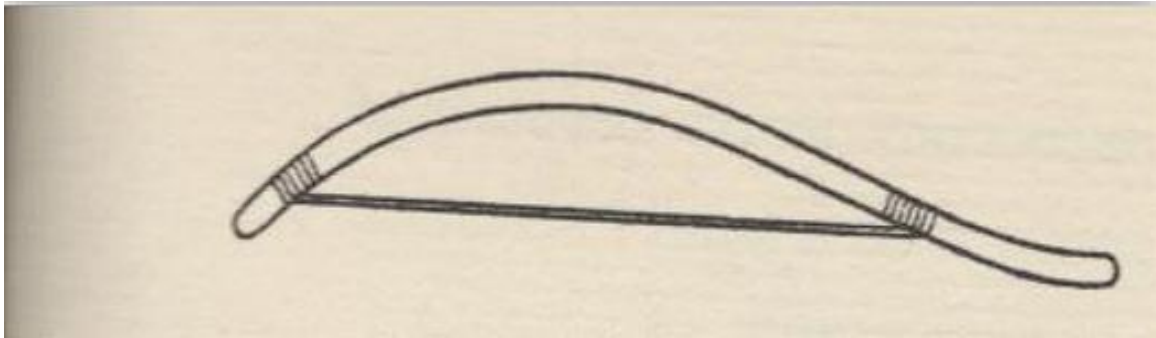
Prvi instrument koji je imao ulogu kontrabasa postojao je već u 16. stoljeću u Njemačkoj, a bio je poznat po imenima Grande Violen basse, Contrabasso de Gamba i Violone. Prvi kontrabasi najčešće su izrađivani su drvetu oraha i nekih voćaka, a uloga mu je bila udvostručiti niske tonove proizvodeći oktavu niže tonove.

Do tog vremena gudački su instrumenti bili vrlo primitivnog oblika, sve dok se nije pojavio veliki talijanskog majstor Gasparo Bertolotti koji je kasnije svoje prezime promijenio u de Salo po gradu u kojem je živio. Izradio je brojne veličanstvene instrumente te je njihovu izradu podigao s vrlo grube razine na razinu umjetnosti. Smatra ga se začetnikom kontrabasa, a svojim je instrumentima dao oblik violine i dizajnirao f zvučne otvore. Contrabasse de Gamba ili Violone imali su vrlo visoku cijenu i koristili su se u prvim operama. Viola da Gamba obično je imala 6 žica te se držala između koljena i listova. Svirala se gudalom koje se držalo s donje strane u dlanu desne ruke okrenutim prema gore.

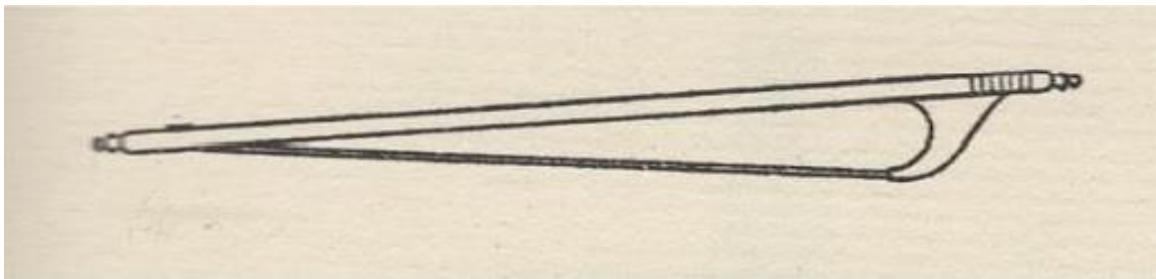
U to doba od graditelja kontrabasa poznata je bila i obitelj Amati, a posebice Nicolo Amati čiji su kontrabasi imali izuzetno bogat ton. Zanimljivo je da je veliki Antonio Stradivari bio učenik Nicola Amatia.

Gudala korištena u to vrijeme veoma su nalikovala streličarskom luku jer su imala vrlo zaobljeni štap. Štap luka najčešće je bio izrađen od ratana na koji je bila vezana dlaka repa konja. Kasnije je ratan zamijenjen drvetom koje nije elastično pa je bilo potrebno utisnuti mali

drveni komad između štapa i konjske dlake na većem kraju gudala te ga omotati tkaninom kako bi se držao na mjestu. Na drugom kraju drveta pričvršćen je klin nazvan matica.

Slika 2. Crtež gudala iz ranog 16. stoljeća, Raymond Elgar, 1960.

Slika 3. Crtež gudala iz kasnog 16. stoljeća, Raymond Elgar, 1960

3.2. Razvoj kontrabasa i gudala kroz 17.st

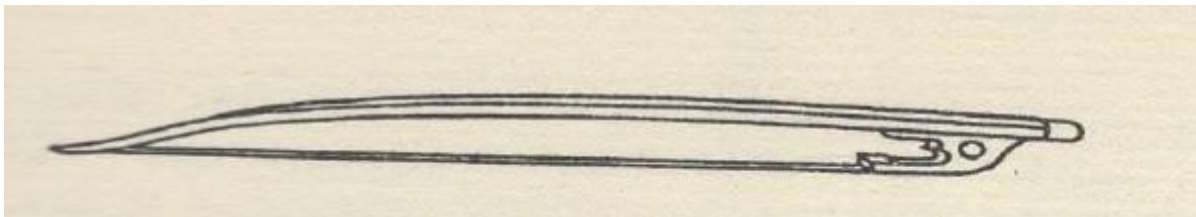
Velike promjene u obliku i veličini kontrabasa nastale su u 17. stoljeću jer su tada pojavili instrumenti koji su imali konturu tijela violine, ali znatno uvećanu i s proširenim rubovima. U prvoj polovici 17.stoljeća još su se koristile žice od crijeva, a tek su u drugoj polovici uvedene metalne žice.

Za prednju stranu kontrabasa nazvanu trbuh te za obloge, šipke i zvučni stup korišteno je drvo bora. Prst i drveni bokovi bili su izrađeni od ebanovine, dok je za sve ostale dijelove korišteno drvo javora. Kvaliteta drveta bila je od najveće važnosti jer je o njoj direktno ovisila kvaliteta tona.

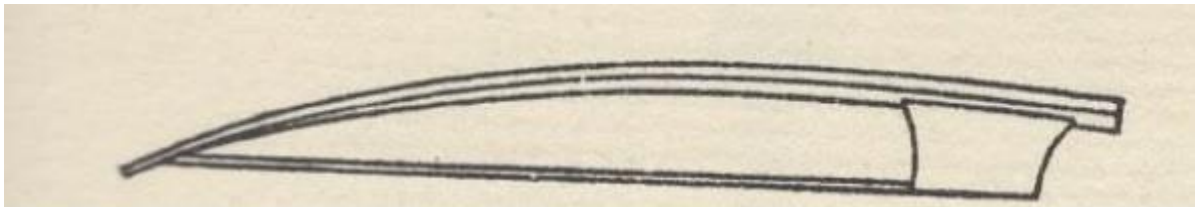
Najpoznatiji majstori za izradu kontrabasa bili su Marco Dalla Costa, Francesci Barbieri, Alessandro i Genaro Gagliano te Michelangelo Garani.

Tokom 17. stoljeća su se dogodile velike promjene i obliku gudala za kontrabas kao i u načinu sviranja. U to doba se razvijaju dva različita oblika gudala, a to su njemački i francusko-talijanski model. Žabica njemačkog modela gudala veća je i šira jer se drži i svira ispod ruke, dok model francusko-talijanskog gudala ima manju žabicu i svira se tehnikom gornjeg hvata.

U ovom stoljeću još uvijek nisu postojale žabice s podesivim vijkom te su svirači morali držati kontakt s dlakom kako bi mogli regulirati napetost. Kod sviranja s gudaalom iznad ruke, držali su za dlaku palcem, dok je kod sviranja s gudaalom ispod ruke prst povlačio dlaku prema dolje.

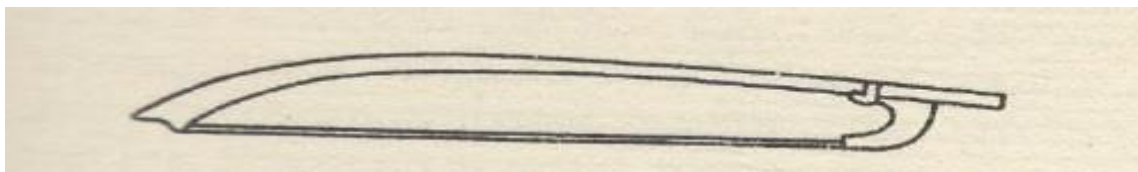
Slika 4. Crtež francuskog gudala iz 17. stoljeća, Raymond Elgar, 1960.

Slika 5. Crtež njemačkog gudala iz 17. stoljeća, Raymond Elgar, 1960.

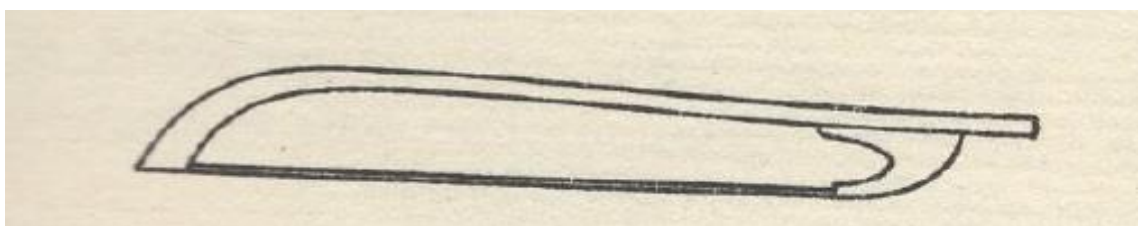
3.3. Razvoj kontrabasa i gudala kroz 18.st

U 18.st su se pojavila dva primarna oblika kontrabasa i to u obliku gamba i u obliku violine. U prvom slučaju su zvučni otvori oblikovani u obliku slova C, a ramena su spuštена. Kod kontrabasa u obliku violine su ramena bila šira i ravnija, a zvučni otvori su više nalikovali na moderne instrumente.

Slika 8. Crtež njemačkog gudala iz 18. stoljeća, Raymond Elgar, 1960.

Zatim su se počela razvijati tzv. Dragonetti gudala na kojima je udaljenost između štapa i dlake veća na vrhu gudala nego u blizini žabice.

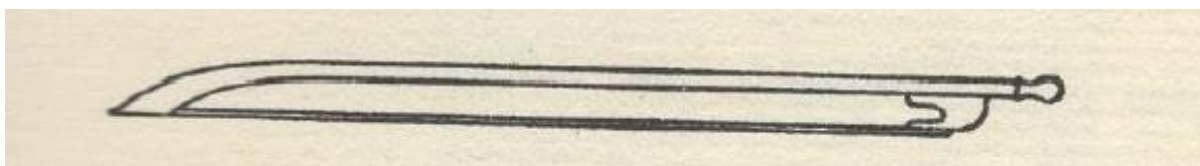

Slika 9. Crtež gudala iz 18. stoljeća sa širim krajem prema vrhu, Raymond Elgar, 1960.

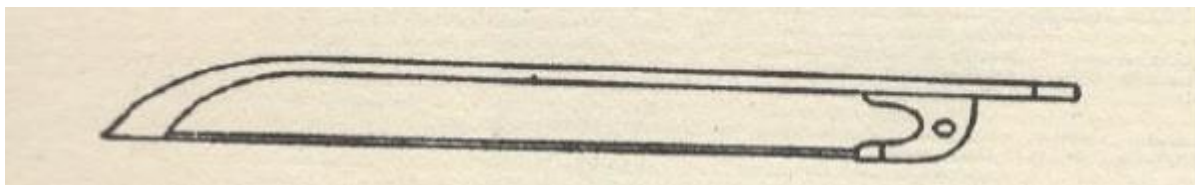
Domenico Dragonetti (1763 – 1846) je bio poznati virtuoz, skladatelj i dirigent ovog doba koji je napravio mnoge promjene u obliku gudala, ali isto tako i u načinu sviranja kontrabasa.

Dragonetti, koji je karijeru napravio u Engleskoj, sa sobom je donio i stariji tip talijanskog gudala - vrlo kratak s vrlo jakim artikuliranim stilom sviranja. Tijekom svoje karijere modificirao je gudalo tako da ima dulji štap s manje ekstremnom krivuljom, a dodana su mu i dva srebrna prstena. Gudalo 'Dragonetti' bilo je vrlo široko korišteno u Engleskoj sve do prijelaza u 20. stoljeće te je imalo veliki utjecaj na razvoj gudala u Francuskoj i Njemačkoj.

U drugoj polovini 18.st štap gudala je gotovo potpuno ravan i na njemačkim i na francuskim gudačima.

Slika 10. Crtež francuskog gudala sa gotovo ravnim štapom, Raymond Elgar, 1960.

Slika 11. Crtež Njemačkog gudala sa gotovo ravnim štapom, Raymond Elgar, 1960.

Sredinom 18.st dogodila se još jedna velika promjena na gudačima za kontrabas, a to je podesiva žabica koja je klizala po štapu kako bi se regulirala napetost dlake.

Takva gudača su imala primjetno manju snagu na vrhu te su potezi s njima bili neravnomjerni prema gore i dolje, a to je odgovaralo glazbi tog vremena. Kako su se stilovi sviranja i ukus mijenjali sve više su bila potrebna gudača koja su mogla održavati duže fraze. Takav razvoj gudača je bio potaknut zahtjevima od strane skladatelja, ali i glazbenika.

Brojne modifikacije na gudačima tijekom 18. stoljeća su uveli John Dodd te Nicolas Leonard Tourte i njegov brat Francois Xavier. Sve te promjene i inovacije u izradi gudača definirale su moderan izgled kakav je još i danas prisutan.

Za razvoj gudača u tom je periodu vrlo zaslužan i slavni talijanski violinist Viotti koji je mnogo radio s majstorima gudača kako bi izradili gudača s konkavnijim izbočenjem savijenim uz pomoć topline. Zvuk takvog gudača bio je bogatiji i omogućavao je duže, dramatičnije fraze nego prijašnja gudača.

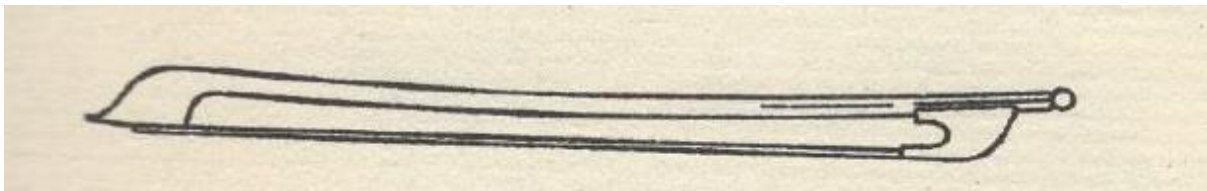
Oblik glave gudača je tada postao uglavnom takav kakav je i danas te se je time evolucija gudača polako privodila kraju odnosno najveće promjene na gudačima su tada završene.

3.4. Razvoj kontrabasa i gudača kroz 19.st

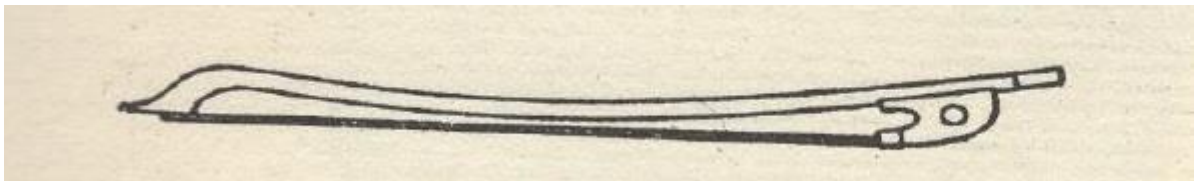
Raspon tonova sviranih na kontrbasu je povećan u 19. stoljeću jer su skladatelji počeli pisati dijela s nižim tonovima od uobičajenog raspona kontrabasa s 4 žice.

Tada se pojavio poznati talijanski virtuoz, solo kontrabasist, skladatelj, dirigent i glazbeni učitelj Giovanni Bottesini (1821 – 1889). Njegov je kontrabas izradio Carlo Antonio Testore, a trenutno je u vlasništvu Hiroyuki Tokukate u Japanu.

Bottesini je preferirao francuski model gudala kod kojeg luk ima štap zakrivljen prema unutra.

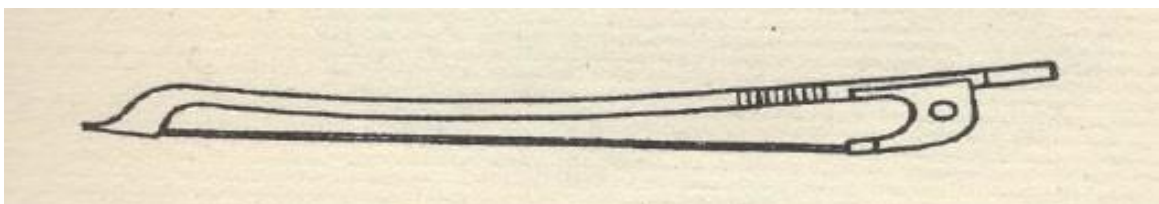
Slika 12. Crtež francuskog modela gudala iz 19. stoljeća sa štapom zakrivljenim prema unutra, Raymond Elgar, 1960.

Slika 13. Crtež modela francuskog gudala koje je koristio Bottesini u 19. stoljeću, Raymond Elgar, 1960.

3.5. Razvoj kontrabasa i gudala kroz 20.st.

Jedan od najpoznatijih kontrabasista koji je obilježio 20.stoljeće bio je ruski virtuoz Serge Koussevitzky, a njegov kontrabas je izradio Nicolo Amati 1611. godine. Bio je i poznati skladatelj te dirigent, a radio je i kao glazbeni direktor Bostonskog simfonijskog orkestra. Preferirao je njemački model gudala sa štapom zakrivljenim prema unutra.

Slika 14. Crtež modela njemačkog gudala kojeg je koristio ruski virtuoz Serge Koussevitzky u 20. stoljeću, Raymond Elgar, 1960.

U 20.stoljeću su se strune za gudala još uvijek izrađivale od crijeva, ali je upotreba čelika i najlona postajala sve popularnija. Zvuk čeličnih žica je daleko snažniji od zvuka najlonskih i crijevnih žica.

4. NAJVAŽNIJI MAJSTORI IZRADE GUDALA KROZ POVIJEST

Francuska:

Francois Xavier Tourte (1747-1835)

Iako nije poznat po izradi kontrabasističkih gudala, proizveo je barem jedno i to najvjerojatnije izrađeno 1824. godine. Dizajn žabice i vrha (glave) gudala blisko prati dizajn njegovih gudala za cello. Gudalo je teško 165 grama. Trenutačno je dio muzejske kolekcije francuske vlade.

Jacob (Nicolas) Eury

Nicolas Maline(1822-1877)

Francois Voirin (1833-1885)

Charles Peccatte (1850-1920)

Alfred Joseph Lamy (1850-1919)

Joseph Arthur (1851-1905)

Andre (1881-1924)

Eugene Sartory (1871-1946)

Louis Gillet (1891-1970)

Obitelj Bazin:

Charles Nicolas II -C.N. (1847-1915)

Charles Louis - Louis (1881-1953)

Charles Alfred - Charles (1907-1987)

Claude Thomassin (1870-1942)

Obitelj Fetique:

Victor (1872-1933)

Jules (1875-1951)

Louis Morizot (1874-1957)

Obitelj Ouchard:

Emile Francois -Francois (1872-1951)

Emile August - E.A. (1900 -1969)

Bernard (1925 - 1981)

Andre George Richaume (1905-1966)

Marcel Lapierre (1907-1979)

Engleska:

Obitelj Dodd (cca. 1700-1800)

Samuel Allen (1848-1905)

Modeli imaju dizajn kasnijih Dragonetti gudala te moderniji (za to vrijeme) talijansko-francuski stil.

Obitelj Tubbs:

James Tubbs (1835-1921)

Percival Wilfred Bryant (1902-1994)

Arthur Bultitude (1908-1990)

Njemačka:

Obitelj Pfretzschner

Albert Nurnberger

Obitelj Dölling: (od 1898)

Ludwig Otto- Otto (1878-1966)

Kurt (1902-1952)

Heinz Otto - Heinz (1913-2001)

Bernd (b. 1942)

Michael (b. 1968)

5. POPIS SUVREMENIH MAJSTORA IZRADE GUDALA ZA KONTRABAS

- Horst Schicker & daughter Michaela Schicker-Volkman, Bogenbau Horst Schicker [Horst Schicker master bow builder](#)
- Les Korus, Topeka, KS, USA [Home](#)
- Marco Pasquino, IT [Marco Pasquino - archettaio / bowmaker](#)
- Brian Tunnicliffe, UK [Brian Tunnicliffe Violin bow maker](#)
- Elizabeth Vander Veer Shaak <http://www.violinsandbows.us/bowmaking.htm> ?
- Steven Reiley, Grand Rapids, MI, USA [Guarneri House in Grand Rapids, Mi](#)
- Evan Orman, Denver, COLORADO, USA [Home](#)
- Joseph Liu, Los Angeles, CA, USA [Joseph Liu Violin Bow Studio - Home](#)
- Bernd - Michael Dolling, DE <http://www.doellingbogen.de>
- Henk te Hietbrink, NL [Henk te Hietbrink, strijkstokkenmaker - Home](#)
- Andreas Grütter, NL [Bowmaker Andreas Grütter | Andreas Grütter](#)
- Roger Zabinski, Minneapolis, MN, USA [Welcome - Roger Zabinski, Bowmaker - hand made bows for violin, viola and cello](#)
- Andrew McGill, Oxfordshire, UK [Bowmaker McGill](#)
- Robert Dow <http://dowbows.com>
- Bernard Walke, Ottawa, Ontario, CANADA <http://www.walkebows.com>
- John Greenwood, San Francisco, CA, USA [John Greenwood, Bowmaker - John Greenwood, Bowmaker](#)
- Milan Oubrecht, CZ [Milan Oubrecht - mistr smyčcař](#)
- Thomas Dignan, Boston, MA, USA [Home - Dignan Bows](#)
- Lynn Hannings, Pownal, ME, USA [LAHBOWS.COM](#)
- George Rubino, Pownal, ME, USA [- Rubino Bows -](#)
- Howard Green, UK <http://www.howardgreenbowmaker.com>
- John B. Aniano, USA <http://www.jbabows.com>
- Boris Fritsch, FR b.fritsch.archetier@wanadoo.fr
- Reid HUDSON, CAN [Reid Hudson, Bowmaker](#)
- Lee Guthrie, Hudson, WI, USA [Lee Guthrie Bow Maker](#)
- Armin Seebass, FIN [Start - Armin Seebass \(en\)](#)

- Michael Vann, BC, CAN <http://www.michaelvann.com>
- Michael Taylor <http://www.arcofinos.com/>
- Jean Grunberger, FR [Welcome at Jean Grunberger Archetier Bow maker web site.](#)
- Donald Cohen, Alexandria, VA, USA cohenbows.com
- Rodney D. Mohr, Ashland, OH, USA [Bow Gallery](#)
- Susan Lipkins Woodstock, NY, USA [Home](#)
- Pierre-Yves Fuchs, CH
- Harry Grabenstein [H.F. Grabenstein, Bowmaker](#)
- Eben Bodach-Turner [Eben Bodach-Turner, Bowmaker – Handmade bows for violin, viola, 'cello and bass](#)
- Emmanuel Carlier [Emmanuel Carlier - Archetier - Paris](#)
- Don Reinfeld <http://www.drbows.com/>
- Alexandr Hendruk <http://www.ahbows.com>
- Lorenzo Lazzarato, IT [LAZZARATO BOWS - Costruzione archetti, violino, viola, violoncello, contrabbasso, archettaio, bowmaker, archetier, archetto, arco, bow, archet, liuteria, archetteria, violino, violin, viola, violoncello, cello, contrabbasso, doublebass, bass, musica, crine, hair, ebano, argento, pernambuco, resin, violinista, contrabbassista, violoncellista, violista, cremona, bologna, roma](#)
- John Clutterbuck, UK [John Clutterbuck, Musical Instrument Restoration And Repair In Bicester](#)
- Jean-Luc Tauziede, FR [bow maker, bowmaker, bows, tauziede](#)
- Emilio Slaviero, IT [Emilio Slaviero](#)
- Christopher UK [Christopher English - Maker of Fine Bows for Stringed Instruments](#)
- Adriano Massari, IT adriano.massari@tele2.it
- Jean-Marc Panhaleux, FR panhaleux@modulonet.fr
- Paul Martin Siefried, WA, USA <http://www.porttownsendbows.com>
- Gilles DuHaut, FR [BOWS GILLES DUHAUT](#)
- Nicole Descloux, FR <http://www.descloux.net/bows/>
- Peg Baumgartel, Rosalia, WA, USA <http://www.pjbbows.com>
- Jens Paulus/Paulus family workshop, DE [Unbenanntes Dokument](#)
- Josef P. Gabriel, DE [Josef Peter Gabriel - Bogenmacher](#)
- Steffen Kuhnla, DE <http://www.kuhnla-bogenbau.de/index.html>
- Gregor Walbrodt, DE <http://www.bowmaker.de/nave.html>
- Mathias Wohlleber, DE wohlleberberlin@t-online.de

- H. Richard Pfretzschner/ Pfretzschner family workshop, DE h.r.pfretzschner@t-online.de <http://www.pfretzschner-markneukirchen.de/index.html>
- K. Gerhard - Roland G. Penzel/Penzel family workshop, DE http://www.penzel.eu/bass_eng.html
- Jacques Poullot - IT <http://www.poullot.it/>

6. USPOREDBA DVAJU TEHNIKA HVATOVA ZA KONTRABASISTIČKO GUDALO

“Pri držanju gudala za kontrabas dolaze u obzir dva, osnovna i najčešće upotrebljavana načina: talijansko – francuski i njemački.“²

Njemačko i francusko držanje gudala za kontrabas su različite tehnike koje koriste kontrabasisti, svaka sa svojom jedinstvenom tehničkom problematikom i prednostima.

Njemačko držanje gudala podsjeća na način na koji bi netko držao tenisku lopticu u ruci. Ruka svirača je ispod gudala, s dlanom okrenutim prema gore. Gudalo se hvata palcem omotanom oko žabice (dio gudala gdje se drži ruka) i prstima koji obuhvaćaju štap. Što se tiče držanja, zapešće ostaje više ispruženo, a ruka je postavljena niže u usporedbi s francuskim držanjem. Ovaj hvat pruža više poluge i omogućava veću kontrolu nad težim i širim potezima. Stil sviranja često se preferira zbog svoje snage i sposobnosti da proizvede dubok, bogat ton, što je posebno korisno u orkestralnim okruženjima gdje je potreban snažan, pun zvuk. Povijesno gledano, njemačko gudalo potječe iz obitelji viola da gambe. Važno je također spomenuti rasprostranjenost korištenja njemačkog gudala po zemljama i regijama. Njemačko držanje gudala najrasprostranjenije je u zemljama njemačkog govornog područja, popraćeno istočnom Europom s iznimkom moskovske škole.

² J. Novosel, Škola za kontrabas, Contrabass method I, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1984.

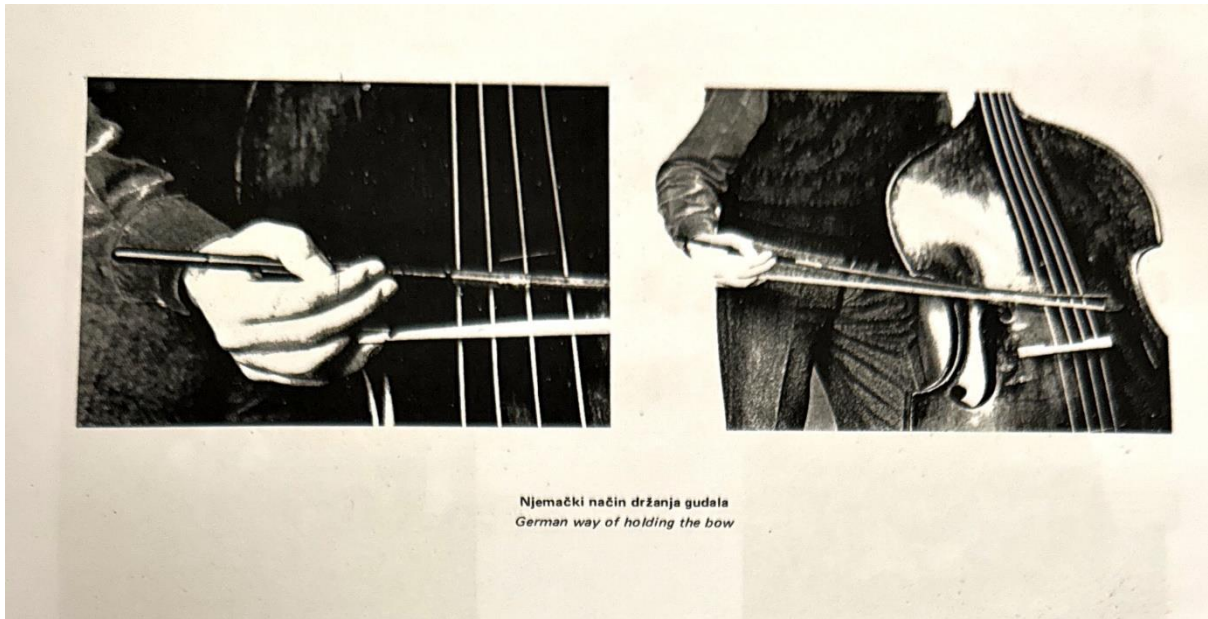

Slika 15. Način držanja njemačkog gudala

<https://smartstringteacher.com/smart-setup/>

“Pri njemačkom načinu gudalo obuhvatimo šakom i to dlanom prema gore, tako da jagodicu zaobljenog malog prsta prislonimo na donji dio žabice, a zaobljeni palac s gornje strane štapa gudala iznad žabice, ali ne u izravnom proutlaku. Prvi i drugi zaobljeni prst prislonimo s vanjske strane gudala tako da jagodica prvog prsta prianja uz štap, a drugi prst do njega i uz žabicu. Treći je prst slobodan u otvoru žabice. Tako raspoređeni prsti automatski određuju mjesto vijka gudala u ležištu između palca i kažiprsta.”³

³ J. Novosel, Škola za kontrabas, Contrabass method I, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1984.

Slika 16. Njemački način držanja gudala, Novosel J., Škola za kontrabas, 1984.

Holding the Bow (German): Correct placing of all fingers

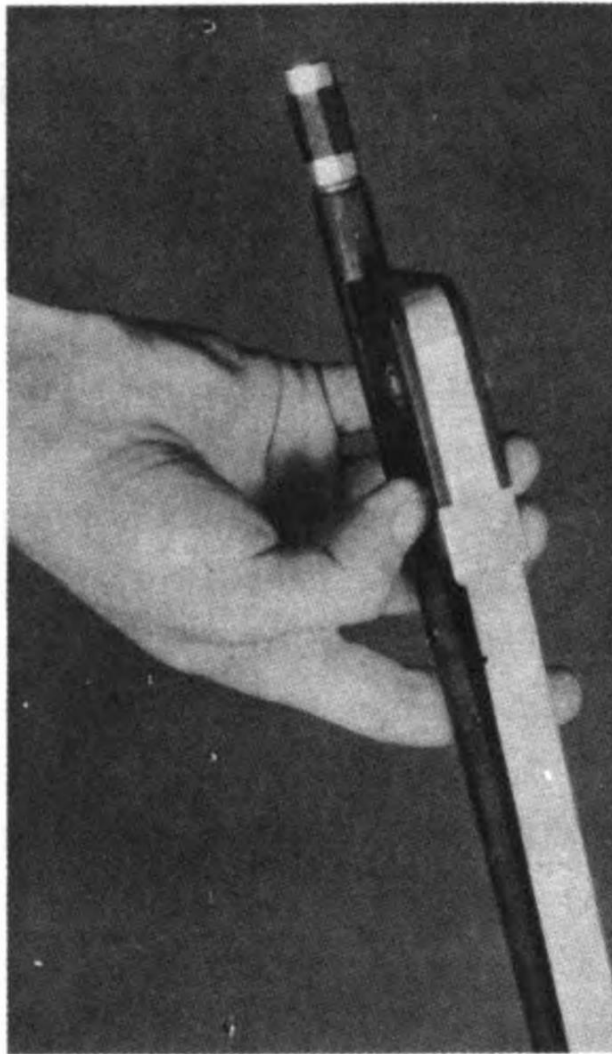
Slika 17. Način držanja njemačkog gudala, Simandl F. , New Method for the Double Bass, 1904.

S druge strane, francusko držanje gudala slično je načinu na koji bi netko držao olovku. Ruka je iznad gudala, s dlanom okrenutim prema dolje. Palac je postavljen sa strane žabice ili na sam štap, a prsti počivaju na vrhu štapa, pružajući delikatniji hvat. Držanje uključuje opuštenije i blago savijeno zapešće, a ruka je postavljena više u usporedbi s njemačkim hvatom. Ovaj hvat omogućava finiju kontrolu nad suptilnim, delikatnim potezima i brzim, laganim tehnikama desne ruke. Francusko držanje gudala preferira se zbog svoje agilnosti i preciznosti, što ga čini idealnim za brze, složene dionice. Uobičajeno se koristi u solo izvedbama i komornim sastavima gdje su nijanse i artikulacija najvažniji. Francusko držanje gudala povezano je s francuskom školom sviranja kontrabasa, gdje je duboko ukorijenjeno, no također je široko prihvaćeno diljem svijeta pa se tako pretežito svira u: Velikoj Britaniji, SAD-u, Nizozemskoj, Belgiji, Italiji, Švedskoj.

“Kod francuskog načina bočnu stranu jagodice blago zaobljenog palca prslonimo uz unutrašnju stranu gudala na mjesto gdje se žabica spaja sa štapom. Ostala četiri prsta, također zaobljena, položimo s vanjske strane kao protutlak palcu. Štap gudala priljubljen je uz unutrašnju stranu prstiju, između prvog i drugog zgloba (počevši od jagodice) kod prvog, drugog i trećeg prsta, a prvog zgloba kod malog prsta (nipošto iznad). Da bismo pravilno raspodijelili zadaću svih prstiju, palac u protutlaku stoji nasuprot drugom i trećem prstu.”⁴

Obje tehnike imaju svoje prednosti i biraju se na temelju preference kontrabasista, stila glazbe koja se izvodi i željene kvalitete zvuka, no nerijetka je pojava da je kontrabassist u mogućnosti svirati s oba hvata ili da je s učenja jednog prešao na drugi.

⁴ J. Novosel, Škola za kontrabas, Contrabass method I, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1984.

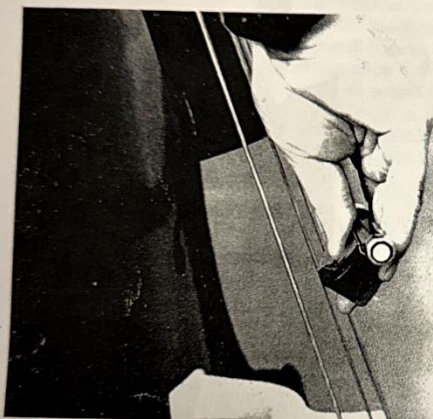
Slika 18. Ispravna pozicija prstiju kod francuskog hvata, Simandl F. , New Method for the Double Bass, 1904.

Pravilno postavljeni prsti na gudalu
Correct positioning of fingers on the bow

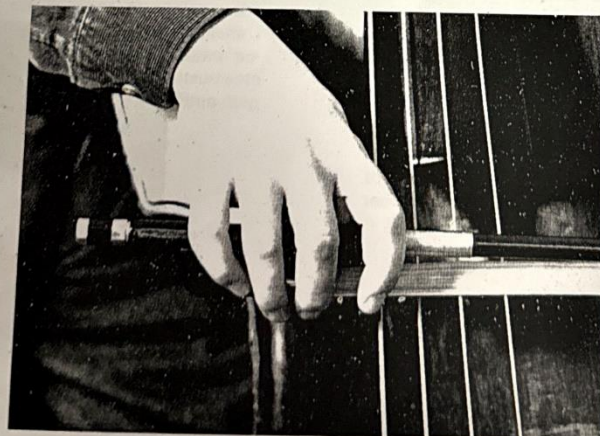
Pravilna postava palca pri talijansko-francuskom
načinu držanja gudala
*Correct thumb position in the French-Italian way
of holding the bow*

Nepravilna postava palca
Wrong thumb position

Previsoko postavljen mali prst
Little finger too high

Preuboko postavljen mali prst
Little finger too low

Slika 19. Francuski hvat, Novosel J., Škola za kontrabas, 1984.

7. ZAKLJUČAK

Proučavanje povijesti i razvoja gudala za kontrabas pruža duboko razumijevanje o tome kako su promjene u dizajnu i materijalima tijekom stoljeća oblikovale tehnike sviranja i zvuk instrumenta. Dva različita hvata i tipa gudala, tj. njemačkog i francusko-talijanskog, demonstriraju raznolikost u pristupima sviranju kontrabasa, dok inovacije u materijalima i konstrukciji naglašavaju neprestanu evoluciju ovog ključnog instrumenta u orkestralnom, a kroz povijest sve više rastućem solističkom repertoaru. Istaknuti majstori i izvođači kroz povijest pridonijeli su tradiciji i tehnološkom napretku te su time omogućili suvremenim kontrabasistima da koriste sofisticirana gudala koja omogućuju izvanredno izražavanje i tehničku virtuoznost.

Kroz ovaj rad, vidljiva je važnost gudala kao neodvojivog dijela kontrabasa, čije promjene odražavaju širu povijest i napredak u svijetu gudačkih instrumenata. Također mislim da je važno napomenuti da prava praktična vrijednost ovog rada se najviše može uočiti kroz ekstenzivan popis modernih masjtor izrade kontrabasističkih gudala koji uvelike može olakšati nečiju potragu za gudalom dobre kvalitete.

8. LITERATURA

- "Double-bass bows: (a) French or Bottesini bow; (b) German or Simandl bow (private collections)." Grove Music Online. ; Accessed 6 Dec. 2023. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-8000000738>.
- "Simandl bow grip as used on the double bass." Grove Music Online. ; Accessed 6 Dec. 2023. <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-8000000739>.
- Slatford, Rodney. "Streicher, Ludwig." Grove Music Online. 2001; Accessed 6 Dec. 2023. <https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.44922>
- Elgar, Raymond. "Introduction to the Double bass." London: Raymond Elgar 1960.
- Elgar, Raymond. "More about the Double bass." London: Raymond Elgar 1963.
- Elgar, Raymond. "Looking at the Double bass." London: Raymond Elgar 1967.
- Brown, Christopher. "Discovering bows for the double bass". Saint Paul, Minn.,Beaux Arts Editions, 1994
- Planyavsky, Alfred. "Geschichte des Kontrabasses". Tutzing: Hans Schneider, 1970.
- Sachs, Curt. The History of Musical Instruments New York: W.W. Norton, 1940.
- Halfpenny, Eric. "A Note on the Genealogy of the Double Bass." The Galpin Society Journal 1 (1948): 41–45. <https://doi.org/10.2307/842121>.
- J. Novosel, Škola za kontrabas, Contrabass method I, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1984.
- Simandl F. , New Method for the Double Bass, Carl Fischer edition, 1904.